

A SZOLIDARITÁSI ALAP

Az Európai Unió Szolidaritási Alapja lehetővé teszi, hogy jelentős természeti katasztrófák esetén az Unió pénzügyi támogatást nyújtson valamely tagállamnak, csatlakozási tárgyalásokat folytató országnak vagy valamely régióknak.

JOGALAP

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 175. cikkének harmadik bekezdése és 212. cikkének (2) bekezdése, az Európai Unió Szolidaritási Alapjának létrehozásáról szóló 2012/2002/EK tanácsi rendelet és a 2012/2002/EK tanácsi rendelet módosításáról szóló 661/2014/EU és (EU) 2020/461 európai parlamenti és tanácsi rendeletek.

CÉLKITŰZÉSEK

Az Európai Unió Szolidaritási Alapja lehetővé teszi, hogy az EU hatékony támogatást nyújtson valamely tagállamnak vagy csatlakozási tárgyalásokat folytató országnak a jelentős környezeti katasztrófák vagy jelentős népegészségügyi szükséghelyzet következményeinek kezelésére irányuló erőfeszítéseikhez.

A Szolidaritási Alap nem a konkrét vészhelyzetekre vagy természeti katasztrófákra való gyors reagálás eszköze. Ez a sürgősségisegély-tartalék szerepe.

A Szolidaritási Alap a természeti katasztrófák utáni helyreállítás támogatásának fő uniós eszköze, és az uniós szolidaritás kifejeződése. Lehetővé teszi az EU számára, hogy hatékony támogatást nyújtson egy uniós tagállamnak (vagy tagjelölt országnak) egy jelentős természeti katasztrófa – például árvíz, erdőtűz, földrengés, vihar vagy aszály – hatásainak kezeléséhez. 2020 óta a Szolidaritási Alap jelentős népegészségügyi szükséghelyzetekre, például a Covid19-világjárványra is kiterjed. Az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó szélsőséges időjárási események és természeti katasztrófák növekvő gyakorisága és súlyossága miatt egyre inkább elismerik a Szolidaritási Alap fontosságát.

KÖLTSÉGVETÉS

A Szolidaritási Alapot 2002-ben hozták létre az ugyanazon év nyarán Közép-Európát sújtó katasztrófális árvizekre adott válaszul. Azóta több mint 130 alkalommal nyújtott támogatást. Eddig 24 tagállam (valamint az Egyesült Királyság) és három tagjelölt ország (Albánia, Montenegró és Szerbia) részesült támogatásban a Szolidaritási Alapból, és számukra összesen több mint 8,2 milliárd EUR-t fizettek ki.

2021 óta a Szolidaritási Alapot és a sürgősségisegély-tartalékokat egyetlen eszközként finanszírozzák, amelyet szolidaritási és sürgősségisegély-tartaléknak (SEAR) hívnak. A SEAR maximális éves költségvetése (2018-as árakon) 1,2 milliárd EUR.

VÉGREHAJTÁS

A Szolidaritási Alapból nyújtott támogatás a kedvezményezett tagállam állami kiadásait kiegészítő támogatás formáját ölti és célja olyan károk enyhítésére irányuló, lényeges szükséghelyzeti és helyreállítási intézkedések finanszírozása, amelyekre elvileg nem köthető biztosítás. Az alábbi sürgős intézkedések támogathatók:

- az energiával, az ivóvízzel és szennyvízzel, a távközléssel, a közlekedéssel, az egészségüggyel és oktatással kapcsolatos infrastruktúrák és létesítmények működésének azonnali helyreállítása;
- átmeneti elhelyezés biztosítása és a mentőszolgálatok támogatása az érintett lakosság szükségleteinek kielégítése érdekében;
- a megelőzést szolgáló infrastruktúra azonnali helyreállítása és a kulturális örökség megóvása;
- a katasztrófa által sújtott területek azonnali megtisztítása, beleértve a természeti övezeteket is;
- gyors – többek között orvosi – segítségnyújtás a jelentős népegészségügyi szükséghelyzet által érintett lakosságnak, valamint a lakosság védelme az érintettség kockázatával szemben.

Az EU pénzügyi támogatást nyújthat bármely tagállamnak vagy tagjelölt országnak, amely jelentős természeti katasztrófát követően azt kérelmezi. Az érintett országnak a katasztrófától számított 12 héten belül be kell nyújtania kérelmét. A Bizottság ezt követően értékeli a kérelmet, és javaslatot tesz a pénzügyi támogatás összegére.

A támogatás odaítélésére irányuló eljárás, melyet egy költségvetési eljárás (a Parlament és a Tanács általi jóváhagyás) követ, több hónapig tarthat. Miután az előirányzatokat elkülönítették, a Bizottság megállapodást köt a kedvezményezett állammal, majd kifizeti a támogatást.

A 2014-es reform lehetővé tette a tagállamok számára, hogy előzetes kifizetéseket kérjenek, melyek odaítéléséről a Tanács dönt, ha van elegendő rendelkezésre álló forrás. Az előzetes kifizetések maximális összege a Szolidaritási Alapból származó pénzügyi hozzájárulás várható teljes összegének 25%-a, de legfeljebb 100 millió EUR.

A kedvezményezett tagállam felel a támogatás felhasználásáért és elköltésének ellenőrzéséért. A sürgősségi intézkedéseket visszamenőleges hatállyal is finanszírozhatják, a katasztrófa első napjától számolva.

Az intézkedéseket nem lehet duplán finanszírozni, és a kedvezményezett államok feladata annak biztosítása, hogy a Szolidaritási Alap által fedezett költségeket ne támogassák más uniós pénzügyi eszközök révén (különös tekintettel a kohéziós, a mezőgazdasági és a halászati eszközökre).

A támogatást a megítélés időpontjától számított 18 hónapon belül kell felhasználni. A kedvezményezett állam köteles visszafizetni az esetlegesen fel nem használt részt. E 18 hónapos időtartam lejártát követő hat hónapon belül a kedvezményezett állam a végrehajtásról jelentést nyújt be a Bizottságnak. Ez a dokumentum részletesen tartalmazza a Szolidaritási Alapból támogatható kiadásokat és a kapott egyéb támogatások forrásait, beleértve a biztosítók által kifizetett összegeket és a harmadik felektől kapott kártérítést. Ismertetnie kell továbbá a meghozott vagy javasolt megelőző intézkedéseket, beleértve az európai strukturális és beruházási alapok e célra történő felhasználását, a katasztrófa vagy sürgősségi helyzet során szerzett tapasztalatokat, a katasztrófakockázatok megelőzésére és kezelésére vonatkozó uniós jogszabályok végrehajtásának állását, valamint a meghozott megelőzési és kárenyhítő intézkedésekre vonatkozó minden egyéb releváns információt.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

[Az Európai Unió Szolidaritási Alapjáról, annak megvalósításáról és alkalmazásáról szóló, 2013. január 15-i állásfoglalásában](#) az Európai Parlament rámutatott a Szolidaritási Alap fontosságára, amely az EU fő eszköze a súlyos katasztrófák esetén történő beavatkozásra. Ugyanakkor bírálta, hogy elfogadhatatlanul hosszú ideig tart a támogatás nyújtása az érintett régiók vagy tagállamok számára, és felszólított ezen idő lerövidítésére a vonatkozó eljárások egyszerűsítése és az előzetes kifizetések lehetőségének bevezetése révén, amely elemek szerepeltek a 2013. júliusi új jogalkotási javaslatban is. A Bizottság javaslata tartalmazta a Parlament más ötleteit is, például a katasztrófák fogalmának, valamint a beavatkozás mértékének egyértelműbb és pontosabb meghatározását.

A Parlament [„Az Európai Unió Szolidaritási Alapja: értékelés” című, 2016. december 1-jei állásfoglalásában](#) kiemelte „a 2014. évi reform fontosságát, amely sikeresen leküzdötte a tanácsi akadályokat, és végül teljesítette a jobb reagálókészség és a segítségnyújtás hatékonyságának javítása terén ismételten felmerülő parlamenti kívánalmakat, melyek célja gyors és átlátható reakció biztosítása a természeti katasztrófák által sújtott polgárok megsegítése érdekében”.

Az [Európai Unió Szolidaritási Alapjának felülvizsgálatáról szóló, 2021. május 18-i állásfoglalásában](#) a Parlament felkérte a Bizottságot, hogy egy jövőbeli reform keretében:

- folytassa a tagállamok kérelmezési eljárásának egyszerűsítésére és felgyorsítására irányuló munkáját a katasztrófákra és vészhelyzetekre való gyorsabb reagálás biztosítása érdekében;
- vegye jobban figyelembe a regionális szintű katasztrófákat;
- értékelje az aszályok konkrét hatásait, és kezelje őket a jövőbeli rendeletben;
- a lehető legjobban azokra a régiókra összpontosítson, amelyek a legnagyobb mértékben ki vannak téve a jelentős vagy regionális természeti katasztrófák vagy a jelentős népegészségügyi sürgősségi helyzetek kockázatának, különös tekintettel a legkülső régiókra, a szigetekre, a hegyvidéki régiókra, valamint az erőteljes szeizmikus vagy vulkanikus aktivitást mutató régiókra;

- erősítse meg és egyszerűsítse a szinergiákat az EU Szolidaritási Alapja és az európai kohéziós politikai alapok, valamint az uniós polgári védelmi mechanizmus (amelynek célja a tagállamok és egy 10 nem uniós országból álló csoport közötti együttműködés megerősítése a katasztrófaregelőzés, -felkészültség és -reagálás javítása érdekében) között;
- a projektek támogathatóságának meghatározásakor nagyobb mértékben vegye figyelembe a legújabb kockázatmegelőzési elveket, és építse be a rendeletbe az „építsük újra, de jobban” elvet;
- kötelezze a kedvezményezett államokat arra, hogy tájékoztassák polgáraikat az uniós pénzügyi támogatásról.

A Parlament úgy véli, hogy a jövőben szükség lehet az EU Szolidaritási Alapja költségvetésének újraértékelésére annak biztosítása érdekében, hogy a költségvetés elég nagy legyen a jelentős és regionális természeti katasztrófák és súlyos népegészségügyi szükséghelyzetek hatékony kezeléséhez.

A Szolidaritási Alap reformjának szükségességét az [„Uniós szigetek és a kohéziós politika: a jelenlegi helyzet és a jövőbeli kihívások”](#) című, 2022. június 7-i állásfoglalás is kiemeli. A Parlament felszólít az Unió szigetei előtt álló kihívásokra való jobb reagálásra, és hangsúlyozza, hogy fejleszteni kell az EU Szolidaritási Alapját annak érdekében, hogy azt hozzáigazítsák az olyan fenyegetésekhez, mint a természeti katasztrófák vagy az éghajlatváltozás hatásai.

A témával kapcsolatos további információkért látogasson el a [Regionális Fejlesztési Bizottság](#) honlapjára.

Kelly Schwarz
10/2023

